

Megjelenik
hetenként egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik szám.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.

A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára címzendők, és legfeljebb
minden csütörtökig beküldendők.

BÉKÉKS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre
postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 „ 75 „
Félévre 2 „ 50 „
Évnegyedre 1 „ 25 „
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petitsor 5 kr.
Ketszeri közlésnél . . . 4 „
Háromszori közlésnél . . . 3 „
Többesziros hirdetéseknek enged-
mény adatok. Bélyegilleték 30 kr.
A nyílt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyváruháznál. — B-Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a „Békés“ kiadó hivatalához“ czimezve is.

Iparügyek.

Lapunk t. olvasói bizonyosan emlékezni fognak arra, hogy mi annak idején, még april 18-án, felszözlaltunk a Szege- den tervezett „nemzetgazdasági congressus“ politikai szerint ellen. Tettük ezt azért, mert komolyan féltünk attól, hogy állami jólétünk egyik legfőbb tényezője, az ipar fog elmerített a politikai párttusok hul- lámaiba.

Most, miután ama „congressus“ má- jus 9. és 10. napjain szerényebb „közgaz- dasági tanácskozmány“ szim alatt a mi óhajunk szerint is a politika mellőzésével tar- tatott meg: kötelességünknek ismerjük an- nak az ipart illető eredményét röviden ösz- szefoglalva, t. olvasóinkkal megismertetni.

Mert tagadhatatlan, hogy ama társad- almi mozgalom, mely az ipar terén most már helyes uton megindult, igen nagy je- lentőséggel bír. Ugy tünik fel előttünk, mintha a mi iparosaink a politikai párttu- sákba befáradva, saját életkérdéseik felett csak most kezdenének igazán gondolkodni: mintha kóros álmaikból kiábrándítva öntu- datra ébrednének, s többé nem cifra sza- vakban, hanem valóságban keresik a bol- dogulás feltételeit.

Igy van ez jól. Senki sem szólhat il- letékesebben az iparügyhöz, mint az, a ki azzal folytonosan foglalkozik, a ki ismeri az iparos életnek minden csinját-binját, a ki a hiányok alapos ismerete mellett érzi az igazi haladás szükségét. A szegedi ta- nácskozmányban figyelemre méltó az, hogy hozzáértő emberek szólottak a dologhoz, a kik a közvetlen tapasztalásból győződtek meg, hogy az 1872-iki ipartörvény, ugy a mint van, nem felel meg a magyar iparo- sok igényeinek és szükségének, s hogy némely pontjai inkább kárára, mint üdvére szolgálnak az iparnak.

Az ipartörvény nyújtott ugyan sza- badságot, de nem gondoskodott rendről, mely azt fenntartsa. Azt kell tapasztalunk, hogy az önálló iparosok és segítők száma napról-napra ijeszítő módon fogy, mert jö- vőjükről nincs kellőleg gondoskodva. Tes- tületli szellem nincs, a jótékony intézmé- nyek megszüntek, a tanoncok kellő kiké- peztetéséről nincs gondoskodva, a verseny, mely éretlen, könnyelmű ifjak vállalkozása által előáll, éppen az iparosok becsületének rovására történik. — Szóval, a magyar ipartörvény készítői nem ismerték a gyako- rlati életet, és a mi ennél nagyobb hiba, nem tartották szükségesnek, hogy az ipa- ros osztály véleményét kikérjék. Így kelet- kezett aztán egy szép ideális törvény, a tényleges állapotok s a magyar speciális természet figyelembe vétele nélkül.

A szegedi tanácskozmány férfiai az életből merített tapasztalatokkal mérték össze a törvényt, s ahhoz képest kívánják, hogy:

1. 1872. ipartörvény III. fejezetében a tanoncok oktatása szigorúbban vétsék, s ugy az elméleti, valamint a gyakorlati tanulmányok igazolása kötelességükévé té- tessék.
2. Hogy a segédekre nézve a munkakönyv behozzassék.
3. Az ipartörvény IV. fejezete 76-ik §-ában mondassék ki, hogy minden önálló iparos, ki valamely ipart folytat, ipartár- sulat tagja lenni tartozik.
4. Hogy a testületek korszerű beteg- ápoló intézményei, a segédek és önállók közällozata folytán helyreálltassanak.
5. Hogy az országos ipar-egyesület, valamint a vidékenként szervezendő hasonló egyesületek a kamarák helyét foglalják el.
6. Hogy az ipartörvény 2-ik §-a, mely a kiskorúknak iparüzlet folytatását, az is-

mert módozat mellett megengedi, kiha- gyassék.

Ezeket kivül a szegedi tanácskozmány ipar-osztálya azt is óhajtja:

Hogy a törvényben érintett ipar-bi- zottságok kötelező felállításra minden, leg- alább 10000 lakossal bíró városban elren- deltsék, és hogy a szakministerium föl- hívassék, az iparbizottságok szervezésére vonatkozó törvényjavaslatnak a képviselő- ház elé mielőbb való beterjesztésére;

hogy a vidéki kis városokban egysé- ges iparegyesületek létesíttessenek;

hogy az iparosok minden szegődési s egyéb beligazgatási ügyei, ugy a békélte- tés is az egyesületek elé; a komolyabb sur- lódások az ipar-bizottságok elé; az orszá- gos iparérdeki dolgok a kerületi, illetve az országos iparegyesület elé tartozzanak;

hogy az ipar-törvény végrehajtása ugy fölfelé, mint lefelé végre valahára erélye- sen eszközöltessék;

hogy a honvédség fölszerelése lehető- leg egészben, a közös hadsereg fölszerelési szükségletei pedig legalább a quota ará- nyában, végül az állami és közmunkák is a magyar ipar verseny-képességéhez mér- ten a hazai ipar által födöztessek;

hogy a vásártígy szabályozása egy do- log-értő enquete által tanácskozás tárgyává tétessék.

Ime, ezekben öszpontosult a szegedi tanácskozmány nézete. Azt hisszük, hogy a dolog fontosságát senki sem fogja ki- csinyleni, különösen a mostani időben, mi- kor a nemzetgazdasági viszonyainkba mélyen bevágó szerződéses ideje lejár, mikor a jö- vőben foganatosítandó intézkedések helyes- sége a tényleges állapotok helyes ismeret- től van föltételezve, és mikor ezeknek földerítése éppen a küszöbön álló képvi- selő választások előtt kettős jelentőséget nyer.

Az iparos osztály igen bölcsen cse- lekszik, midőn önérdékében az iparviszo- nyok javításán ilyen módon munkálkodik. Ez nemcsak joga, de kötelessége is. Ez által nem csak a maga életrevalóságát bizo- nyítja be, hanem jólétét is biztosítja.

De midőn a társadalmi téren felme- rült ezen iparos mozgalom szivből üdvö- zöljök, lehetetlen, hogy az iparosok egyik fő bajára legalább rá ne mutassunk. Na- gyobb részük mód nélkül szereti a politiz- zálást. Ez pedig sokkal nagyobb baj, mint némelyek gondolják. Ugyanazért az „Al- földi iparlap“ egyik derék szerkesztőjének jó tanácsa szavaival zárjuk be sorainkat, a ki ezt mondja az iparosoknak: „Óva- kodjanak a politizálástól! Történetileg be van bizonyítva, hogy soha nem ártott semmi annyira az iparügyek fejlődésének, mint a politika; de belátják ezt maguk az ipa- rosok is — és lassanként felhagynak vele.

Legyen minden iparos honpolgár, tel- jesítse alkotmányos kötelességét, de ha iparról van szó, ne bocsátkozzék a maga- sabb politizálásba, sőt oda kell törekedni, hogy azon iparosok is, kik némileg értené- nek hozzá, mint iparosok ne politizáljanak, mert ezáltal mindig az iparügy huzza a rö- videbbet.

Ha mi fokonkint foglalkozunk azon módokkal és eszközökkel, melyekkel ipar- runkon általában és majdn egyes iparaga- kon segítve leend, gyakorlati tanácskozmá- nyok által elérjük és sokkal hamarabb megvalósíthatjuk céljainkat, mert titkos czélok rejtegetésével sohasem jutunk a ki- vánt eredményhez.

Legyünk öszinték egymás irányában, mellőzzük a politikát és maradjunk a gyako- rlati téren!“

TÁRCZA.

ERZSÉBET.*)

Mély buba van — boldogtalan —
Endre király lánya...
Halva lették Csáki Mátét**)
Egy véres csatába.
Szép Erzsébet keble vérzett, —
Köny fakadt szemében, —
Megráta, — eltemette —
A hü vitézt, szépen.

Sirba döle együtt véle
Reménye — mindene!...
Hiába vár utána már
Magyarok nemzete.
A köny árja mind hiába, —
Hiába a bánat:
Egyik elmegy, — de helyébe
Ujabb — nagyobb támad.

Honfi-vértől ázik a hon
Völgye, síkja, halmá;
Illat helyett füstöt kerget
Lágy szellő fuvalma.
Ha Ottó győz; ha Károly győz:
Testvér-vér az ára...

*) Hogy — Róbert Károly — királyi széke biztosít-
ásának semmi híja ne lenne, az, kinek ahoz legtöbb joga
lett volna, a mar 18 éves, jobb sorsra méltó Erzsébet
(III. Endre leánya) új szive örömet haláttan hona ja-
vaert fölaldozni kész, a világtól, s így a koronától is bú-
csút vett. Helvétjáb n Sz. Domonkos Diessenhofeni kolos-
torában apáca fáttyallal cserélvén fel a bibort, melyben
mélutott. — Koczely L. „Magyarok tört.“ II. darab 23. l.
**) Trencséni (Csák) Maté családi neve.

Szép király lány búsan gondol
Pusztuló honára:

Hányan álltak mellőle el!
— Mondani is szégyen —
Hányan veszték!.. szíve reszket...
Zúgó csatavészben.
Keble*) dobog — szemé lobog, —
Búsan rezeg szava:
„Oh ne szenvedj értem tovább
Szegény magyar haza!

Karom gyenge, — nem kell nekem
A szent István kardja, —
Nem kell nekem a korona,
Vér piroslik rajta!...
Ragyogjon a fényes ékszer
Róbertnek homlokán.
S adja az ég, hogy boldog légy
Én szép szülő-hazám!“

Csendes zárda magányába,
Sápad, — hervad szép apáca, —
S el-elmereng hosszán, mélyen — —

Kezét szépen összetéve,
Fel-feléz a magas égre...
— Égi béke ül szemében —

Ott vannak mind az Árpádok.
Mind oly fényes az orcájok!...
Oly örömmel néz fel rájok...

Hangja zendül, — arca ragyog —
„Én Istenem! boldog vagyok, —
Boldog vagyok... meghallhatok...“

*) Keble helyett: szíve.

Drága honom nagy, szép, szabad!
Mint szent István s László alatt.*

Z. M.

Mutvány Hajóssy Otto „Művelődéstörté- net s a művelődés Bekésmegyében“ czi- mű művéből.

(Vége.)

Ilyen érdeme — a többek között — megyénk azon időbeli reudeinek, hogy a nemzeti művelő-
dés s különösen a nemzeti nyelv ügyét később,
vagyis 1810 körül, épp oly buzgósággal kezdték
felkarolni, mint a mily közönyt tanusítottak irán-
ta 1793—94-ben. Az 1805-ik törvényezikk alap-
ján elhatározták, hogy fel- és lefelé csak magyar
nyelven fognak levelezni; elrendelték, hogy a lel-
készek a nem magyar ajku községekben mentül
gyakrabban magyar nyelven tartsanak prediká-
ciókat, hogy ugyanazon községek iskoláiban a ma-
gyar nyelvre kiváló gond fordíttassék. A magyar
színeszet állandósítása a fővárosba, nem kevésbé
foglalkodtatá megyénket; e czéla magán adako-
zást rendezett, országgyűlési követeknek pedig
utasításul adta, hogy a czél elérésere munkálja-
nak az országgyűlésen, „mert — ugymond az ide
vonatkozó végzés — a magyarjátzó színnek meg-
állapítása és dotatiója olyan tárgy, mely a nem-
zeti culturának és literaturának előmozdító eszkö-
zei közé tartozik.“²⁸⁾ Hasonló buzgalmat tejtettek
ki a nemzeti muzeum létesítése körül a József na-
dor felhívására országzszerete támadt mozgalom al-
kalmából.²⁹⁾ Ugyan ezen időben egy magyar ka-

²⁸⁾ Megyei jkönyv 1811.

²⁹⁾ U. a. 1808.

tonai akademiának (a később csakugyan létrejött
Ludoviceumnak) felállítására is tervezetett, s me-
gyénk itt nem késett a kitűzött célt szóval és tet-
tel előmozdítani.³⁰⁾

Elismeréssel kell megemlékeznünk megyénk
rendeinek azon buzgólkodásáról is, melyet a me-
gye javának közvetlen előmozdítása céljából, a
selyemtenyészésnek meghonosítása és felvirágoz-
tatása körül kifejtettek. A mult század végén egy
állandó küldöttség neveztetett ki, melynek felada-
ta volt a megyében némileg üzött selyemtenyész-
tést minél jobb lábra állítani, s annak előmenete-
léről időnkint a megyének jelentést tenni. E kül-
döttség egyik tagja a nagyhirű Tessedik Sámuel
volt. Elrendeltetett továbbá, hogy a mely közsé-
gekben azelőtt epreskertek voltak, azok ujból ál-
lítottassanak vissza, s bennök a községek által hoz-
záértő kertészek tartassanak.³¹⁾ Megemlítést érde-
mel, hogy a megye azon időbeli selyembiztosá:
Blaskovics József, „A selyemtenyészésnek mód-
járól és hasznáról való beszélgetés“ című köny-
vet irt, mely a kormány által, mint hasznos és
jeles munka, a megyének partogásába s a kö-
zönség figyelmébe ajánlatott.

A selyemtenyészés érdekében kifejtett buz-
galom azonban sem akkor, sem a későbbi idők-
ben nevezetes sikerrel nem járt, s e téren me-
gyénkben csak is Tessedik volt képes feltűnő
eredményeket felmutatni.³²⁾ Az erdeklődés átálá-
nos volt ugyan minden időben a selyemtenyészés

³⁰⁾ U. o.

³¹⁾ Megyei jkönyv 1796. aug. 30.

³²⁾ Zsilinszky M. idézett munkája 90 l. — Haan L.
többször id. munkája 76 l.

A békésm. gazd. egyesület elnökének jelentése.

(Május 23. 1875.)

Tisztelt közgyűlés! A közelebb lefolyt három évben szerencsés valék a békésmegyei gazdasági egyesület ügyeit, mint igazgató-elnök vezetni.

Ezen állásból folyó feladatnak ismerem a gazdaságra befolyást gyakorolt körülményeket, illetőleg tapasztalataimat általánosságban elmondani.

Igazgatásom alatti évek a mostohábbak közé sorozhatók. A kedvezőtlen időjárás okozta terméketlenség nem sújtotta annyira a gazdaközönységet, mint a hibás pénzügyi kezelésből származott országos pénz- és hitelhiány nyomora.

A természet mostohasága a föld kerekéségén mindenhol érezhető és az egymás követő terméketlen évek más országban is előfordulhatnak; de ha más polgárosult országokban a miénkhez hasonló csapás a gazdát tönkre nem teszi: ennek indoka nem a fejlettebb gazdasági viszonyokban hanem inkább azon országok kedvezőbb államgazdasági körülményeiben kereshető.

Magyarország mint állam nem jól gazdálkodik; a nemzetgazdaságot a legcsekélyebb figyelemben sem részesül és ebben rejlik oka hazánk helyzetének mostohaságának. Valóban találok mondják felülünk, hogy prókátornemzet vagyunk; az igazságügy terén felmerülő egy-egy jogi kérdés jobban megragadja a közgyűlést, mint azon életbevágó kérdések, melyek az ország jólétét előmozdítanák. Az államgazdasági ügyek iránt nyilvánuló közönös fanyar gyümölcsként tekinthető részben mi nyomasztó állapotunk.

Sajnátságos dolog, hogy hazánk népe eddig az állami lét azon mindenekfelett álló követelménye a tényleges hiányával van, hogy államilag anyagi önállóságot mulasztása szolgált alapul a mindenkori által panaszolt nyomasztó helyzetnek.

Az országunk épp úgy, mint az egyes embernek a rendezett vagyoni állapot biztosítja önállóságát. Anyagi jólétünk előmozdítására tehát önállóságot kell törekednünk és viszonyanyagi önállóságot jólétünk előmozdítása céljából kell sürgetnünk. Önállóság és jólét, két elválaszthatatlan fogalom, mely az ország érdekeinek megfelelő államgazdasági intézmények által éretik el.

Magyarországunknak ismétlem nincsen önálló államgazdasága, minnek következménye, hogy anyagi érdekeit védő intézményekkel nem rendelkezik s mindaddig míg ezekkel nem bír: állandó jólétéről szó nem lehet. Magyarországon az áldott jó természet az ország gazdája; csak akkor van pénz és ideiglenes jólét, ha sikerül a termés; a természet szeszélyétől függ ideiglenes jólétünk, min-harmely nomád állapotú népe, mely egy nemzethez illő öntudat magaslátára még nem emelkedett és a közjólét iránti közérzet hiányában (kiki csak magának és nem a köznek él) anyagi érdekeit védő közös intézményekre nem gondol és ezért tárt kaput nyit más előrehaladottabb nemzeteknek az anyagi érdekek kiszakmányolására.

Vagy másképpen áll-e a dolog nálunk? lássuk:

Bármely indoknál fogva — itt nem kutatom — nemzetgazdaságot tényezői, melyek önálló kezelést követelnének, idegen kezre bíztak.

iránt, sőt Csabán 1792. selyemgyár is állott fen, melyben magánosok az önmaguk által előállított selyemből kelméket gyártattak; de mindezen igyekezet tartós eredményre még sem vezetett, legfőképpen azért, mert a selyemgyárak eladásának állandó és nyereséges piacsa nem volt. Így történt, hogy a selyemtenyésztés fokozottan hanyatlott. 1804-ben a megye csak 93 frt 24 kr tisztá hasznót vett be selyemért; 1817-ben panaszoltatik, hogy minden igyekezet mellett is a selyemtenyésztés kevés előmenetelt tesz; 1823-ban a selyemtenyésztési küldöttség nagyobb buzgalom kifejtésére utasították, de a következő 4 éven keresztül még is 2716 váltó forint veszteség mutatkozott.³³⁾ A csabai selyemgyár beszüntetésének oka az is lehetett, hogy a helyi viszonyok az alföldön a gyáriparnak általában, valamint most nem kedveznek, úgy akkor sem keltek. A gyáriparbeli foglalkozás népünk génusával is ellenkezett. Megyénk lakossága kizárólag földművelésre és állattenyésztésre lévén utalva, — különösen a mult században, midőn megyénk még sokkal néptelebb s a mezei munkás oly keresett s ennél fogva jól fizetett volt, a gyáripar már a munkáskéz hiánya miatt sem honosult meg.³⁴⁾

Az elmondottak a ezekhez hasonló hovatok fel arra nézve, hogy megyénk rendei a mult század végén s a mostani elején a közművelődés érdekeit sok részben méltányolták. De mindezeknél nagyobb jelentőséggel bír megyénk művelődési érdekeinek előmozdítására nézve azon moz-

Pénz- és hitelügyünk, ipar- vám- és kereskedelmi érdekeink intézése más nemzetek tetszés szerinti vezetésétől függenek.

A paritás alapján velünk szövetségelt lajtántúli országok a nemzetgazdaságot fontosságának kellő ismeretében figyelmet fordítanak a mi gazdaságunk kibaszására is, anyagi érdekeink kiszakmányolása mellett mosolyogva vesznek tudomást olykor szavakban nyilvánuló anyagi önállóságvágyainkról és szánakozva tekintenek tértelenségünkre, melyvel az államiság attributumait, mint jogos és törvényes tulajdonainkat, mások által intéztetjük.

A nemzetgazdaságot a természet mostohaságát ugyan sehol el nem hártja; de nem is ez a feladata: hanem hogy az ország összérdekét tekintve pénzügyét rendezze, a pénz feles kiszivárgását országból gátolja és a nemzetközi csereforgalom egyensúlyát szemmel tartva az ipar, kereskedelem és földművelés fejlődését eszközölje; s végre a tükekepzést ily módon előmozdítván, szabályozott hitellel a tüke elhelyezését és forgalmát biztosítsa.

Hasonló államgazdasági intézményekkel ellátott országokban két-három évi terméketlenséget elviselhet a gazda; mert e kinem zsarolt ország tükéi rendelkezésre állanak s három évi kamatfizetés összesen nem tesz annyit, mennyit nálunk a gazda egy évben kénytelen a kölcsönözött pénzért kamat fejében fizetni; minek az a természetes következménye, hogy két-három évi terméketlenség tönkre silányítja a gazdát és vele az ország közgazdaságot.

Nemzetgazdaságot elidegenített állapotában az utóbbi években az ország ipara, kereskedelme és mezőgazdasága is kiszámíthatatlan károkat szenvedett.

Elszomorodva kell constátálnunk az általános hanyatlást, elszegényedést megyénkben is, a gazdaság terén. A földművelést illetően a rendszerelenség majdnem általánosnak mondható; az egyházi mostoha viszonyokkal párosult államgazdasági mulasztás kényszeríti a gazdát földje zsarolására; mert ott hol az egyéni tehetség hiányzik és az államiintézményei az egyént nem támogatják állandó gazdasági rendszerről szó nem lehet.

A nemzetgazdaságot könnyelmű kezelése a magángazdaságban követésre talál; az előbbiek elhanyagolását azonban az utóbbi keserül meg. Innen van aztán, hogy a vállalkozó gazdát önhibájánálkül a bécsi „Kraich“ sújtja a földhöz; a kevéssé vállalkozó a megélhetés terhes gondjaitól szabadulandó lábás jószágán kényszerül túladni; míg mások az állattenyésztés fejlesztésének rovására az értékesebb tápanyagot kénytelenek barmaiktól megvonni; de eredményeiben legsújtóbb azon gazdákra nézve, kik terhes adósságok mellett tengetik életüket a jövő aratásba vetett bizalommal; és vajmi csekély azok száma, kik megtakarított tükéjük fogyasztásával keserülnek a hibás államgazdaságot által teremtett nyomasztó állapot.

Szomorú a kép, melyet vázlatosan felmutatni bátorokodtam; de elfogadlatlan bírálat mellett aligha lesz ez tagadható.

Alkotmányunk politikai szabadságot nyújt az országnak anyagi önállósággal. Az utóbbit nem méltányoljuk, habár hatását sajnos érezzük. A diót

galom, mely e század elején a mező-berényi gymnasiumnak adott életet. A kezdemény dicsősége ez intézet létrehozásában Boczkó Dániel szarvasi lelkészét illeti, s hogy a később Szarvasra áthelyezett esen gymnasium ma már hazánk legkitűnőbb ilyenmü tanintézetei sorában foglal helyet, melyben sok jeles osztott és nyert ismereteket — azt az ev. egyház s magánosok bőkezűsége tette lehetővé. Békésmegye művelődésének legfőbb tényezői egyikét kétség kívül e gymnasiumban bírja.

S e kitérés után térjünk vissza megyénk rendeinél viselt dolgaihoz, melyek sok tekintetben legbiztosabb vezérfontunkat képezik a megye művelődési viszonyainak vizsgálatában. Azon időkben, melyeket most érintünk, a „nemes vármegye“ volt leghívebb kifejezője a kor szellemének, s így a megyei élet, az mely legtöbb anyagot nyújt a műveltségi fok megítélésére. Áttérek azon idők történeteinek megvilágítására, a melyek alatt Békésmegye különösen úgy szerepelt, mint a terpedés hazája, s mint az ugynevezett pecsovicsizmus eldorádója, éles ellentétben hazánk más megyéinek szereplésével, a melyekben a haladás fénye jelölte az utat egy jobb jövő felé. Megyénk e dicstelen szereplését a történelem is megörökítette, az önzés és hazafiatlanság szegényítő bélyegét sőtívén nemességére.³⁵⁾ E vázlatos előadásom utolsó lapjait megyénk közéletének a megrovás alá esett szakának, az erre következő szabadelvű szellem felébredésének és diadalának kívánom szentelni.

hétját végett szerettük, belét eldobjuk. Jelenleg az országot a nemzet tetszése szerint adminisztrálja; fokozzuk a kincstár jövedelmét újabb adók live-tésével, sőt adóssággal is terhelhetjük magunkat, ha valamelyest még elbírhattunk; és mindebből az országnak mi a haszna? vagyonosodunk-e? emelkedik-e a nemzeti jólét? — A megfeszített erőködésnek más szedi gyümölcsét, valamint a bárgyú munkás veritékének más veszi hasznát. Hiányzik a nemzetnél az öntudatos törekvés a jólét biztosítására. Gondolkozunk e felett és segítségünk magunkon a törvény korlátain belül. Igyekezzünk az állami czél elérésére törekedni.

Anyagi önállóságot biztosítsunk és ezzel állandó jólétet az államban s evégből üdvözöljük mint egyesület az ujonnan alakult kormányt, mely kiváló feladatának tekintti az ország államgazdaságának rendezését; és sanyargatott anyagi helyzetünk felmutatásával fejezzük ki reményünket anyagi érdekeink önállósítása iránt és ennek reményében szavazzon az egyesület bizalmat a kormányra.

A nemzetgazdasági tekintetben történt mulasztások feltüntetése után, melyek a magángazdaságot is fejlődésében nemcsak gátolják, hanem valóságos visszaesést eredményeznek, az egyesület mitködéséről szóló jelentésemet rövidre foglalhatom. miután ez az egyesület által közrebocsátott évi értesítőben terjedelmesen közöltetik.

Midőn a lefolyt évre megállapított program végrehajtását megemlítem, azon szerencsés helyzetben vagyok még jelenthetni, hogy mostoha gazdasági körülményeink közepette az egyesületi tagok száma évről-évre szaporodik. Az egyesületi tagok száma jelenleg 679; igazgatásom 3 évi ideje alatt tehát összesen 73-mal szaporodott. Az egyesületi tagsági díjak egy évre 2012 frtot tesznek.

Hasonlólag az egyesületi vagyont, illetőleg a megye által adományozott kapitányi laknak birtokba vételével a vagyoni állapot gyarapodásáról is szerencsés lehetek a tisztelt közgyűlést értesíteni.

Valamint az egyesület számszerinti és vagyoni gyarapodásáról, úgyisint az egyesület működési körének terjeszkedéséről is örvedetes jelentést tehetek. Örömmel említem meg, hogy a békésmegyei gazdasági egyesület kebelében a békésmegyei méhészet-egyesület és a békésmegyei mezőgazdák kísérleti társulata megalakult; utóbbi Rimler Pál elnöke s rövid fennállása alatt eredményt még nem mutathatott fel, míg éppenben a méhészet-egyesület Gondócs Benedek apát buzdó elnöksége és egy évi fennállása alatt életrevalóságának szép és eredménydús jeleivel dicsekedhetik. A két tükegyesület közhasznú törekvést tekintve, minél nagyobb támogatásra számíthat és fennállása a gazdasági egyesület működési körének terjeszkedését eredményezendi.

A titkári munkákör megítélése tekintetéből megemlítem még, hogy az ügyiratok száma 1874. 1116 darab; 1875. jan. 1-től május 23-ig 472.

Jelentésemet ezek után berekesztem és mint fennebb említém újlag ismétlem, hogy az egyesület működése, valamint a választmányának ezekben való eljárására az egyesületnek évi értesítőjében terjedelmesen ismertetik.

Beliczey István.

Levelezés.

Békés, május 26. 1875.

(A békési gymnasiumi ifjuság majálése.)

Mondhatom háládatosabb témám alig lehetne, mint a diákok, a jövő eme reménybeli muzsápalántáinak egyik mutatószáráról írni. Mert hisz a diákok hétköznapi mulatozása is oly annyira telve szokott lenni érdekes epizódokkal, hogy a szük szellemi korlátokba szorított író is írhat valami érdekeset róla, hát még az ilyen ünnepélyes mulatságok, — a melyben a szépnem is mint factor szerepel.

Ej de minék unatni a közönség felette becses, de rendkívül rövid türelmét ily semmit mondó bekezdésekkel, térjünk át a tárgyra és beszéljük el nem üres, nyaka szeggett phrázisokban, hanem szigoru objectivitással, mint ment végbe a fent czimzett mulatság Békésen f. hó 22-én a Kozma-kertben.

A gymnáziális ifjuság teljes ornatásban vount ki a fűvő zenekar lelkesítő trombita harsogása mellett a Kozma-kertbe, és ott fektelen játék-vágyának korlátlan kifejezését adott.

A korst elerengő szürkülésénél jöttek egyenként Békés bájokban és kecsékben dús hajadonai, a garde dámák és mossieurök tarka kíséretében. — A tánczkedvelő ifjuság szintén nem késett és úgy történt, hogy már 6 óra tájban a szittyá ifjak rugták a köleses talajt és újrázták a valzert.

Nem láttunk pazar fényes toiletteket ugyan, hanem dusan levénk kárpótolva a közörmőtől ragyogó szép női arczok által, kik közt a következők neveit volt alkalmunk feljegyezni recensensi tárczánkba:

Renó Ilka k. a. N.-Váradról, Kalmár Gizella

és Vilma k. a. Orósházáról, továbbá helybeliek közül Kerezesi Ilka, Tóth Piroška, Lavatka Gizella, Elekes Mariska, Wéber Adél, Banner Ida, Vincze Ilka, Benedicti Ilka, Varga Eszti, Nagy Gizella és Matild, Wieland-Bakucz és Czeller nővérek, Tassi Linka, Durkó Zsuzsika, Batizi Róza stb.

E nevek elég bizonyosság arra nézve, hogy a majáles sikere fényes volt. De minden fénynek megvannak árnyai is, az árnyak közt itt is felemlithetjük a helytelen, s a szokással homlok egyenest ellenkező tánczrendet, mely szerint az első tánczok közé volt felvéve a „növélasz“. Ez azért is tapintatlanság, mert hisz a tánczmulatság kezdetén a tánczos még nem szereshetett elég érdemet arra nézve, hogy a gyengéd nem bármely tagja által is tánczra szállitassék fel. Már pedig a szende leánykák szerénységére pressiót gyakorolni leggyengébben szólva is rossz izlésről tanuskodik.

Végül megemlítenők tartjuk, a pontos és előzékeny kiszolgáltatást, az italok s ételek olcsó voltát, a mi Stark Gábor vendéglősnek érdemül rovandó fel. — Tartsa meg az Isten jó szokását.

V.

Szarvas, 1875. május 25-én.

Azon 365 nap között, mely az idő gyorsan forgó kerekén egy év alatt leperdül, van sok olyan, a melynek egyéb érdeme sincsen, minthogy feltűnt, és 24 óra mulva az enyészett végtelen mau-soleumba, mint valami hitvány sigénytelen utód, elődeihez pihenni dült; — van azonban sok olyan is, melynek emlékére szívünk a bánat sötét virágiból fon gyászkoszorút, s azt szemeink a fájdalom keserü könyeivel öntözik; de van ismét olyan nap is, melynek emléken képzeletünk örömmel andalog, lelünk fölvidul, szívünk fölmelegszik, s egész lényünk mintegy átszellemülve szárnyakat ölt, s a boldogság magasabb régióba emelkedik. — Egy ily drága s kitörülhetlen emléket hagyott maga után május 21-ike és nemcsak főiskolánk nagyreményű növendékeinek, hanem egy városunk, mint közelebbi s távolabbi vidéke intelligens közönségének szívében is. E napon tartatott meg ugyanis tanuló ifjuságunk már messze vidékeken is ismeretessé lett majálése. Közbe legyen mondva, a szarvasi majálesek nem csak nagyon nevezetesek, hogy az ég — csekély kivétellel — csaknem mindig gondoskodik arról, hogy a tánczoló fiatalságot a tűz messze ne ragadja, s rögtönöz akkora váratlan zuhanynyt, hogy a csak néhány perc előtt könnyű lepkék gyanánt lebegett koszos nymphák csakhamar síró syréneké válnak át, melyeknek igéző tagjain az átázott öltöny elsimuló hullámokban foly alá, — hanem azért is nevezetesek majáléseink, mert városunk s vidékének valamennyi szépe, valamennyi feselő és kifejtett, fakadó és kinyílt fehér és piros rózsája ekkor öszképben, mint egy óriási tündér virágcsokorba foglalva, látható.

Ez idén azonban az említett s rettegett eső-zuhangy elmaradt, a mi nem is lehetett egyébként, hiszen hány ártatlan angyal, hány lángoló szív, hány reményben dagadó kebel fohász ostromlía az eget. Az egész nap olyan volt, hogy mondva sem lehetett volna különbet s a majálesre alkalmasabbat alkotni.

A nap a budai kalendárium szerint már 4 óra 16 perczkor tünt fel természetesen a keleti láthatáron, s mennél fölőbb haladt, arca annál mosolygóbbá s ragyogóbbá vált, — hja! biz' ő kigyelme nem minden nap lát olyat, mint a minővel május 21-ke kedveskedett. Tekintete elsőben is gyönyörrel pihent a felkuszorozott tanulókon, kik már 6 órakor kezdtek a főiskola udvarán gyülekezni, hogy a kijelölt órában a tanár urakkal együtt a majáles színhelyére kivonulhassanak.

Méltóságos gróf Bolza István ur, mint már több év óta, ugy most is szives volt igen vonzó s átföldnek ritka nevezetességét képező, az O-Körös által körülölelt parkját, az ugynevezett „Anna-liget“-et a majáles helyiségeül átengedni, mi által nemcsak főiskolánk muzsá-riák seregét, hanem városunk s vidékünk szép és nemes élveket után vágyó közönségét is hálára kötö le.

A kivonulás a csabai első s hirneves zene-karnak lelkesítő indulója mellett 8 órakor vette kezdetét, s midőn a díszes menet a grófi kastély előtt elvonult, a tanulószág hálája a nemes szívű főúr iránt előre is szívből fakadó háromszoros „éljen“-ben nyilatkozott. — A fiatalságot a kies litgetben egy tágas s igen finom izléssel földszített, felkuszorozott sátor fogadta, melynek tetejéről a nemzeti lobogó hívólag s üdvözölőleg intetetett az érkező vendégek elé.

A délelőtti órák ősi szokás szerint a tanulószág társas játékaiknak s a kisebb muzsák solo vagy páros tánczának vannak szentelve, melyek közül ez utóbbinak nemcsak azon üdvös eredménye van, hogy fokozza a fiatalság étvágyát a közösen elköltendő ebédhez, melyen a tanári testület tagjain kívül más privát és vidéki urak közül is többen részt vesznek, — hanem egyszerűmind előkészítetik, vagy ha úgy tetszik csiszolatik ez által a ta-

³³⁾ L. az idézett évbéli jknyveket.

³⁴⁾ L. a megyének 1808. évben a kormányhoz intézett érdekes feliratát a „Fabrika ügy mibenlétéről.“

³⁵⁾ Horváth M. Huszonöt év Magyarország történelméről I. 106. l.

laj a lejtendő csárdás, négyes, rezgő s mit tudom én még minő bel- és külföldi tánczhoz. A voltaképeni tánczmultság, mint egyébkor, ugy most is délután 3 óra után kezdődött. A szebbnél szebb fogatok egymást érték, szebbnél szebb *virágokat* hozva magukkal. — Elragadóbb panorámát a felizgatott képzelet is alig szülhet annál, melyet ekkor az Anna-liget mutatott, s melynek imponans hatását emelte még az is, hogy oszonna idején az egyes családok a kert árnyas helyein festői csoportokban telepedtek le a hazulról hozott oszonnához.

A sátorban pezsgő életet a nap bármint is iparkodott volna, részben a sátorra hajló fák sűrű lombjai, részben a sátor tetejébe vont ponyvák miatt nem látható, a mit különben sem a táncz kedves robotját végezők, sem az abban gyönyörködők nem bántak. Nap ugyan nem sütött a sátorban, de annál több csillag ragyogott a szép tánczosnők szemében, mely csillagok ábrándos fényénél még a bánattól dermedt kebel is fölhevült. A nap, miután nem láthatott be Terpsichore koszos csarnokába, lehajtott fölvetett éjjeli nyugalmára. Ekkor azonban meggyújtatták a sátor színes papírlámpái és transparentjei, melyek varázs-fényt hintettek szét a mulatók koszorújára. A sátor belseje hasonlított a sydenhami hirneves kristály-palotához, azon különbséggel, hogy itt nem ugyan ipar, hanem az isten alkotó kezének leg-szebb remekeiben gyönyörködhetett a szem, hasonlított a mesebeli tündér csarnokokhoz, hol mindenik leány egy-egy tündért képviselt.

Meglehet azonban, hogy egyik vagy másik a tisztelt olvasók s olvasónők közül erre azt mondja: Jól van jól, ez mind igen szép dolog ifj. Faust barátom, hanem már most halljuk: ki volt a bál-, azaz hogy a majáles-királynő? Erre én csak azt felelem, hogy a hol minden leánynál s fiatal asszonynál a szépséggel a kellem s párosul, ott nagyon bajos királynőt keresni. Egyébiránt erre határozottabb választ is adhatok, midőn azt mondom, hogy minden fiatal ember a maga ideálját tartá a majáles királynőjének, s igaza volt; s igazán csak addig boldog, míg ugy érez.

De nem csak tánczról s szerelemből él az ember, hanem az a benső valami, mi különösen déli 12 óra előtt ugy eped, ugy sóhajtoz bennünk, szinte megkívánja a magáét. Ennek kényelméről is gondoskodva volt, miután a sátor mellett egyszerűs mind két czukrászda, azokkal szemközt két hús ivó-hajlék, azaz bocsnát ivoda s egy étterem volt fölállítva, hol az éhezők és szomjuozók a magasabb gastronomia problémáit tetszésük szerint oldhatták meg.

A vendég koszu csak éjjel után kezdett oszlan; a jó kedv, mely a jelen majáles kiválóan jellemző, hovatovább mindig csak növekedett, míg körülbelül éjféli utáni 3 órakor fölharogott a Rákóczi-induló, s a csak imént oly élénk hajlék pusztává lön. A vendégek kedves emlékek szívükben tértek vissza a városba.

Szóval, az egész szép volt, kár hogy elmúlt. Ezt nem csak én mondtam, hanem mondták többen is, s szeretnék volna a kedves emlékü tánczvigalmat visszavárasolni.

És ime a közös óhaj valóságga lön. Majáles utáni harmadnapon, vasárnap délután néhány család, a nélkül, hogy e felől előlegesen értekezett volna egymással, az Anna-ligetbe csónakázott, hova egyszerűs mind a tanuló ifjuság dicséretes zenekara is kijött. A zene csakhamar megszólalt s a párok tánczra kerekedtek. E néhány órai igazi kedvvel eljáró tánczot a szórakozást joggal lehetett a majáles visztényének tekinteni.

Napnyugtával a több mint száz tagot számlált társaság ismét csónakokba ült, s vidám dal és zene mellett visszafelé indult.

Szebb idillikus képe alig volt az altöldnek ennél. A beállott est egyike volt azoknak, melyek az ember lelkét az ábrándok hónapja emelik. A csillagok viszténye a zöld fűzfákkal koszorúzott partok között csendesen folyó Körös síma tükrében rezgett. A flotta folytonos dal és zene mellett közeledett a város alá, s midőn a hidhoz ért, már akkor a part és a hid telve volt kíváncsi nézőkkel, kiket az est csendjében messze hangzó dal és zene csábított oda.

A társaság azon óhaj mellett oszlott szét, vajha az ilyen ártatlan s igazán lélekemelő kirándulások minél gyakorrabban ismétlődnének.

Ezekután el kell ismernünk, hogy ugy a majáles, mint a későbbi kirándulás sikere a rendező, illetve a rendezők érdeme.

Ifj. Faust.

Levél a fővárosból.

Lehet-e ez méltóbb és érdekesebb tárggyal kezdeni annál, mely a főváros napi eseményei között ez idő szerint a legtekintélyesebb helyet foglalja el, s a napi sajtót legkiválóbban foglalkoztatja: az országgyűlés berekesztésénél?

A Sándor utcai szerény kinézetű palota, a

mult országgyűlés tartama alatt, május 24-én fogadta utolszor kebelébe a nemzet képviselőit, hogy ezek, miként a haldokló utolsó öntudatos pillanatában, végig tekintve a lezajlott napok hosszú során, bucsút vegyenek a helytől, hol 3 éven keresztül intézkedtek a nemzet jelen, de legnagyobb részben jövő sorsa felett. — Mellőzzük itt a politikai reminiscenciákat, mellőzzük a politikai czélzatu és színezetű észrevételeket, s csupán az ünnepélyes benyomást okozott pár óra néhány részletét idézzük fel emlékeztünkben pártatlan elfogódás hangján.

A trónbeszéd, mely a koronás király legatyáiból jó indulatát, a legkirályibb érzelmeket tolmácsolja és biztosítja nemzete számára, — csak a legszebb reményekre jogosíthat bennünket hazánk jobb jövődjéért. Egyetértés, kölcsönös bizalom, s ekként az erők egyesítése lehetnek egyedül azon tényezők, melyek az államíságot biztosítják, s tesszik azt mind kül-nagyság-, mind beljölét tekintetében fényessé, virágzóvá. — Az őz Menenius példázata mindenütt gyakorlati érvényre emeli magát.

Mondanom sem kell, hogy a trónbeszéd képezte legfontosabb részét a zárulásnak. Meg kell azonban emlékeztünk ez után a ház elnökének — az önzetlen Ghyczy Kálmánnak beszédéről is, ki általános bizalommal állása — mint magas megemléte — pár hónap óta megfosztott attól, hogy tetteleg részt vegyen az általános érdekű vitákban. Nyugodt higgadsággal szólott most is, mint szokott mindenkor; beszélt a tisztá meggyőződés hangján, mely életkönyvének minden egyes lapját annyira jellemzi.

Beszédében megemlékezett a nagy bölcsről is, kit azt hiszem, pártatlanul megillet e jelző, s ki most egy városligeti nyaralóban nyer üdülést az éltető tavaszi levegőtől.

Beszélt még báró Sennyei Pál is. Politikai észrevételezésre kellene bonyolódnom akkor, ha beszéde részleteire akarnék átmenni, — hogy pedig ettől óvakodom, azt már jeleztem. — Szépen beszélt, okosan beszélt, s a mi tanulságot itt akarok vonni szavaiból, az azon meggyőződésem, hogy törvényhozó testületünk minden párt árnyalata egy aránt munkálkodik hazánk jólétének, boldogságának, s midőn ez igazságot meggyőződéssé constálhatunk: lehetlen az ebből nyert erkölcsi elégtelét felett öszintre örömlünknek kifejezést nem adni. A különböző utak és módok, melyek csupán a kivitel módozataira nézve térnek el egymástól, — az emberi természet és szellem szabadságára — az egyedre — reducálhatók s vihetők vissza. S ha szent a cél, nemes sőt szent a cél elérésére irányított törekvés: az utak különbözősége csak tisztelget érdemel. Legyen ugy továbbra is!

Avatottabb tollnak kell átengednem a mondhatnám genre-képet nyújtó leírást, melyet az ülés bezárása után támadt részletek nyújthatnak. — Szívesen bucsúzások különféle változatokban, kacajra indító, olykor-olykor csipős humorral spekelve, — ilyen és amolyan megjegyzések és észrevételek váltakoztak s alakultak bizard szellem-mozsákká. S aztán — csendes lön a ház, s a világ négy fő, és nem tudom hány mellék-tájai felé szétoszló honatyák ideiglenes, többen talán huzamos nyugalmura tetteket, — ha ugyan nyugalmának lehet azok idejét nevezni, kik a neuoskára bekövetkező választásokig mint újboldon képviselő, s talán ellenjelöltek áldozatai leendnek a választásokat rendszerint megelőzni szokott napok izgalmainak. Sok szerencsét nekik, s némelyeknek sok békétürest!...

Mire térjek át ezután? A hangversenyek kora lejárt, s a közönség sokkal természetesebb rokonszenvet érez a szabad természet felségs productumai, mint az emberi művészet falak közé zsúfoló proclamatiói iránt. S bár a nemzeti színháznak még van közönsége, midőn a még folyó-vást nálunk vendégzereplő Hauck k. a gyönyörű hangjában és művészi játékában, avagy a fővárost épon most szintén meglátogatott Bulyovszkyné művészi alakításában gyönyörködhetik: de a falak utóljára is csak falak, s végezetre majd pusztá falak maradnak, s a már most is elviselhetenné válmi kezdő hoség ide s tova leszorítja a művészetet a deszkákra.

Zöldbe! Ez az általános jelszó, mely minden tavaszszal együtt új életre kel; s ha Pest nagy közönségét fel akarjuk keresni, lépteinket a Zugliget, városliget, vagy a Margit-sziget felé kell irányoznunk. Vagy ha saját lépteinket arra nem irányozzuk is, igen is arra irányozzák az omnibusz, fiakker, lóvonat, comfortable s propellerek, s a két irányzat közötti különbség csupán az leend, hogy előbbi esetben pár hatos a mi zsebünkben marad, második esetben azonban ugyanaz az illető járművek vezetői (nem a lovakat értem) zsebébe vándorol át a *do ut des*-féle sarkalatos jogelv elvitázhatatlan alapján.

Mind ama helyek azonban megérdemlik, sőt jogos igényt tarthatnak rá, hogy ezer és ezer változataikkal együtt külön tárczával tárgyat ké-

pezzék. Addig is tehát, míg ezt más alkalommal tehetném — Isten velünk!

Vincze.

Csaba városa mélyen tisztelt polgáraihoz!

Az 1872-ik évi szeptemberhő 1-re egybehívott országgyűlés apostoli királyunk ő felsége rendelete és megbízásából a folyó hó 24-én berekesztvén, — megszünt azon megtisztelő felhatalmazás is, melyet b.-csabai tiszt. polgártársaim becses bizalma és kegyességéből nyerve, Csaba városának — mint önálló választó kerületnek — ezen országgyűlésen képviselője lettem.

Visszatérve immár önk szives baráti körébe, első kötelességemnek tartom a nyújtott bizalom és megbízásért hálás köszönetemet kifejezve, képviselői követelt öntartásom és szerény működésem, vagy legalább annak irányáról számot adni, s ugy a lefolyt országgyűlés tényeit, mint államéletünk jelenjét röviden körvonalozni.

Felkérem ennél fogva B.-Csaba városának hazánk állami fejlődése iránt érdeklődő összes polgárságát, különösen pedig a tisztelt választó polgárokat, sziveskedjenek *vasárnap*, folyó májushő 30-án délután 3 1/2 órakor (azonnal a délutáni istentisztelet után) a *városháza dísztermében* megjelenni s beszámoló szerény előadásom meghallgatásával engem szerencsételni.

B.-Csabán 1875. május 26-án.

Kemény Mihály.

Ujdonságok.

△ *Beliczey Rezső* Gyulavárosának tisztelt szeretett országgyűlési képviselője, beszámoló beszédét ma délelőtti 11 órakor fogja a városháza termében tartani.

△ *Az úrnapi körmenet* borongós idő alatt folyt végig, s esett ugyanakkor kevés eső is, mely azonban az ájtatoskodók talán még ájtatosabb imára buzdítá egy kis „alkalmatos eső iránt.” A honvédség az egész tisztikarral együtt diszkivonuláson volt; hanem megyei, törvényszéki s egyáltalán más tisztviselők hiában keresnének egyházi ünnepélyen szeméink, — persze az csak a Bach-korszak kinövése volt régente, — most már nincs nekik az Istennel semmi közük. (?)

△ *Gyulaváros* két fűtekezését az urnapi körmenet alkalmára végig separték a rabok, ezt csak annyiban említjük, hogy egyszersmind felkérjük az illető rendelkező közeget, léptetné életbe az utozáknak rabok általi seprését legalább hetenként egyszer, miután annak élénk szükségét érezzük különösen a nyári időszak alatt.

△ *Moozer Lajos* a salzburgi hirneves orgonaépítő művész, ki közelebb Egerbe tette át üzletét, városunkba érkezett, hogy a gyulai kath. nagytemplom orgonáját saját művezetése alatt elkészítse.

△ *Felkérünk* annak közlésére hogy a promonád kijavítása már csakugyan muukálta van véve, és rövid időn be is fog fejezteni, már t. i. oly mérvben amint a begyűlt csekély összeg a költségeket megtolja megindul.

△ *Sinay István* jelenleg az aradi polgári iskola igazgató tanára — ki ugy tiz év előtt városunk elemi iskolai tanítója volt — figyelemre méltó művet írt „a felnőttek oktatásának reformja”-ról.

△ *A gyulai vasuti indóháznál* Fazekas Mihály vendéglős a mult vasárnap ismét nagy publicumot hozott össze tüzi-játék, léggömb feleresztéssel sat. Ugy látszik közönségünk szereti a látványosságokat, toleg ha pénzébe nem kerül.

— *A csabai szabadelvű part* május 25. követekezőleg alakult meg: Előök Felix Akos, alelnök Zsilinszky Mihály, jegyző Fejér Béla, választmányi tagok Achim Líker János, Aradi János, Achim János szürszabó, Bohus Monyis Máté, Bartók László, Bartók István, Fábry János szíjgyártó, Fáy Moritz, Horváth János tanár, Havrau Pál, Hamza Samuel, Jeney Mihály, Juhász Ferencz, Kliment Zel. János, Kun Miksa, Korosi János, Kocziszky János ügyvéd, Kemény Mihály, Lepény Pál, Laurinyecz György, Liptak Lukácsik János, Lauer Karoly, Michnay Sándor, Omaszta Szilárd, Petrovsky Pál, Rimler Pál, Szász Pál, Szailer Ferdinánd, Szabó Lukács, Singer Ignác, Szomian Samuel, Sztráka György, Takács Soma, Uhrinyi István, Urszinyi János, Vidovszky János, Zahoran János, Zámecsnik Adam, Zelenyánszky György bíró, Zsiros Mihály.

— *A békeim. szabadelvű part* május 26-kán véglegesen szervezte magát. Elnökké Beliczey István, alelnökké Tomcsanyi Karoly és Kemény Mihály, jegyzökké pedig Mojsisovics Lajos és Szucsú Béla választattak meg. A part programjának összeállítása a végrehajtó bizottságra bízott, mely áll a megyei választókerületek pártelnökeiből és egy-egy külön választott tagból öszszesen az elnökségen kívül 12 tagból.

— *A b.-csabai algyumnasium* majálése ugyan-csak 26-án pompásan sikerült. Tömérdek közönség

gyönyörködött az apró nép örömeiben, és tánczban. A tanári kar, különösen a rendező Petrovics Soma figyelmessége nagyban emelte a fesztelen multság sikerét. Volt jó zene, jó étel, jó ital, jó idő és jó kedv. Mi kell ennél több?

— *B. Wenckheim László* lemondását a békeim. gazd. egylet vezér elnökségéről sajnálattal vette tudomásul az egylet, s helyét egy időre betöltetlenül hagyta.

— *Oroszán* a községi képviselő testület választott tagjai fele részének kerületenként eszközlött törvényszerű kisorsolása folytán a választások folyó hó 25-én ejtettek meg, s pedig miután az 1-ső és 3-ik kerület virilis jogát vette igénybe, ezen kerületek egygyel több tagot, vagy is 3 rendes, és 1 póttagot, míg a többi kerületek 2 rendes és szinte 1 póttagot voltak választandók. Az 1-ső kerületben megválasztottak: Németh István, Dáni József * Tóth Pál rendes, és Gombkötő József póttag, a 2-ik kerületben V. Kovács János * Sárközi András * rendes, és Tóth János F. póttag, a 3-ik kerületben: Varga György * Benkő József, Foltényi Ignác rendes, és Szokolay Pál póttag, a 4-ik kerületben: Szendi Horváth Mihály, Tóth János rendes és Kovács Gy. János póttag, az 5-ik kerületben: Czikora György, Szebenyi Mihály * rendes, és Gabnai Mihály póttag. A * jegyzettek eddig is községi képviselők voltak. — Az előjárásági tisztujtás folyó hó 30-án fog megtartani.

— *Hymen*. Kramplitsch Ödön a körös-szab. társulat fiatal mérnöke f. hó 29-én jegyet váltott békei ügyvéd Kovács József ur kellem. s szelleműs leányával az ünnepezt szépségű Kovács Irén kisasszonnyal.

— *Irányi Dániel* — miután az országgyűlés 21-ike helyett 1. hó 25-én lon berekesztve nem érkezett meg a mult számban közölt napon választói körébe. — Ma, azaz vasárnap szandekozik lerandulni, mely napnak megünnepelesére parthivei tényes banquet rendeznek a „Kozma” kertben.

— *Sklenka Dániel*, Szarvas városának 13 éven keresztül volt rehetlen, hangyaszorgalmú pénztárnoka, az ellene emelt sikkasztási vád következtében e héten állott a tszék előtt. — E lapok olvasói előtt ösmeretes az ügy, főkép vádlottak köztiszeletben és szeretetben állottsága, nem leszen tehát érdektelen e tudósítás ügyéről. — A bíróság *Nóvák* ur elnöklete alatt *Nogall* és *Nyikora* urakból állott. Vádlottat *Haviár Dani*, szarvasi ügyvéd védte. Az ügyészség másfélévi börtönt kert kiszabni. A bíróság a tárgyi tényállást megállapíthatónak, a vádlottat bizonyítékok elégtelenségéből fölmenté. Az ügyészség felebbezett, — vádlott megnagyodott. Ez ítélet eclatans módon tanusítja az itélő bíróság emberies és igazságszerető érzetét, melyszerint az emberi gyarlóságából eredhető tévedést nem tekintik roszakaratú, törvényellenes tetteket s külön választja a vétlen botlást a bélyegző, önkakaratu büntől. —

△ *Az első térzene* szerdán estére lesz az uj löczákkal, lámpákkal és karfával ellátott, s részben még ellátandó gyulai promonád. Rác Jancsi zenekara és a németvárosi gyermek zenekar fognak most a megnyitáshoz együttesen működni, — azután pedig felváltva szerdán estenként az első; szombaton estenként a második említett zenekar fog játszani.

— *Halálozás*. Ormai Tivadar előnyösen ismert csabai kereskedő e hó 24-én d. u. 5 órakor roppant számu közönség jelenlétében tetetett el az örök nyugalom földébe. A megsomorodott özv. szül. Thern Laura és gyermekei: Géza, Kálmán, Manó és Mariska, valamint a megboldogultnak még életben levő édes anyja Schwarz Erzsébet és testvére Adolf találjanak vigaszt azon általános részvétben, mely fájdalmaik iránt nyilvánult.

— *Ugyanaz nap* terjedt el egy másik gyász-hír is Csabán, hogy t. r. Dr. Molnár Antalnak ifju neje, a még csak 27 éves Lux Amália hosszas szenvedés után kimult az élet sorából. Sokaknak szeméből méltó könnyeket csavart a gondolat, hogy egy ifju, és férje által valódi önfeláldozással áspolt gyógyított nőnek oly korán kellett elköltöznie. — De hát ez a mi sorsunk! — A megsomorodottak tájaldalmát csak az idő lesz képes enyhíteni. — Ne emlegessük halottaikat. Béke hamvaikra!

— *A triestri általános biztosító* társulatnak főügynöksége a b.-csabai gazdasági, kereskedelmi és hitelintézetnél lett fölállítva e hó elején. Figyelmeztetjük a közönséget e régi és jóhírelű társulatra, mely biztosít tűz és villám ellen, — vizen, szárazon és vasutakon menő jászogot érhető kár ellen — jégverés ellen és pedig a károknak garantírozott teljes megtérítése mellett.

— *Gyomán* mult vasárnap számolt be Eördögh Frigyes orsz. képviselő ur az ő hároméves működéséről. Az egybegyűlt szabadelvű polgárok, miután még nem voltak kellőleg tájékozva a jövő képviselő személyére nézve, a jelölést két hétre halasztották. Eddig ajánlata van hozva B. Wenck-

heim Béla miniszterelnök és Beliczey Rezső volt gyulai követ.

A Békésm. gazd. egyesület, melynek üdvös működése a megye határain túl is ismeretes, mult vasárnap egy igen fontos határozatot hozott: nevezetesen azt, hogy miután most már saját helyisége van, gazdasági és iparmuzeumot fog felállítani. Mi csak szerencsét kívánunk ez eszme megvalósításához, mi által megyénk ismét egy hatalmas lépést tesz más vármegyék előtt. Ugyancsak itt lett elhatározva, hogy a jövő ősszel Csabán egy általános gőzke-verseny fog rendezettni, melyre az angol gyárosok magok ajánlkoztak.

Szöllős-Csabán, vagy amint rendesen mondják a csabai szőlőkben esőtörtökön reggel tették le a templom alapkövét roppant néptömeg jelenlétében. Haan Lajos és Linder Károly lelkész urak beszédei sok könnyet csaltak ki a meghatótt nép szeméből, mely képzeletben visszavarázoltattott 107 esztendő előtti korbá, midőn a most épülő templom helyen, az első szőlőt kimérték, holott most ezrek-ből álló új helység számára templom építették, melyben az evangélium szava leszen hirdetendő. Az alapköve különféle tárgyak, az új község és egyház történelmét tartalmazó emlékirat, s egy-egy szám a „Békésm. Közlönyből“ és a „Békés“-ből is elterített emléklül.

Protestálunk a rozsz elnevezések ellen. A „Békésm. Közlöny“ már több szörhasználja a „jaminei“ szót s utána Bartók István ur már „első jaminei múmalom“-nak nevezi a csabai szőlőkben ujonnan épített gőzmalomát. Ezen elnevezés, mely észrevételül kezd meghonosodni, határozottan rozsz, mert az egy magyar végzetű elferdített tót szó. Jaminea gödrös helyet jelent. A szőlők pedig nem a gödrös helyen vannak, hanem azon túl, amiért a csabai nép a maga nyelvén helyesen a „jaminei“-nek nevezi a szőlőket. Ha már ott községnek kell lennie, legtermészetesebbnek gondoljuk a „Szöllős-Csaba“ elnevezést (ad normam „Rákos Csaba“) mert az csakugyan nem más, mint a régi szőlőkben alapított új kis Csaba, — vagy ha tet-szik — B.-Csabának külvárosa, mely mint ilyen is külön nevet érdemel. Felhívjuk az érdeklettek figyelmét e kérdésre — ajánljának jobb nevet!

Szeghalmon Kardos Ferencz jómódu föld-birtokos e hó 17-én tartotta esküvőjét Sós Eszter kisasszonnyal, nagyszámu nászközönség jelenlétében. — Felhőtlen boldogságot kívánunk az új párnak!

Az orosházi tüzoltók május 30-án tánc-zigalmat rendeznek egyleti pénztáruk gyarapítá-sára. Belépti díj 50 kr.

Szarvasról értesítenek bennünket, misze-rint Salacz F. szóval és írásban kijelenté, hogy ő b. Podmaniczky Fr. ellenében magát jelöltetni nem engedi. Volt szó S. fellebbezéséről, s ezáltal haj-landó is lett volna elfogadni, de csak akkor, ha a volt két párt egyetértőleg jelöli oly ezből, hogy a multban dühöngött partviszályt elhárítsa. Mint-hogy azonban a volt Podmaniczky párt egy része ennek jelöltetésétől el nem állt, ő a harezot dűsbé tenni nem akarván. visszalépett; sőt úgy hall

juk, hogy miután a ezélt, melyre akkor midőn a szolgabírószágot — virágzó ügyvédi pályájának feloldozásával — elvállalta, t. i. a pártviszály le-hető lecsillapítását elérte, rövid időn a szolgabíró-ságról is leköszön, s újból ügyvédi irodát nyit Szarvason vagy — Csabán.

(Beküldetett.) Néhai Grósz Dávid volt gyomai lakos hátrahagyott özvegye nevében, mint testvére el nem mulaszthatom hálás köszönetem ál-tal e tisztelt lap olvasó közönségével megismertetni, gyomai kereskedő Grimm Sámuel urnak, azon emberbaráti nemes tettét, amelyet az említett öz-vegy érdekében tanusított; mert nem csak, hogy a kereszójából (hol a boldogult férjével eddig is lakott) nem háborgatta, sőt az eddigi 5% fizetését 10%-ra javította. — Áldja meg a teremtő Isten minden cselekedeteiben!

Kövesdy Benő.

Vegyes hírek a hazából és a nagyvilágból.

A „Zentai Függetl.“, melynek önkényes elkoboztatásáról annak idején lapunk is megemlé-kezett, még most is bírói zár alatt van — március óta! Szinte hihetetlennek látszik, hogy alkot-mányos országban lakunk, hol a szabad sajtó gúnyjára ily soká keresik az igazságot. Vajon meddig tart annak az egyszerű kérdésnek ily nyo-morgatása? Vagy egy lapnak beszüntetése semmi?

A közgazdasági bizottmány, melyet a Sze-geden tartott orsz. közgazdasági tanácskozmány küldött ki, ekképen alakult meg: elnök Bakay Nándor, alelnök Obláth Lipót, pénztárnok Moz-gay K. ellenőr Kapcsandy K. jegyző Gelléri M.

Pesten a tornacsület előjárói, úgy látszik, megirigyleték az athletikai klub dicsőségét, mert f. hó 23-kán ők is rendeztek egy disztornázást az Orecykert legteresebb pázsitján, meggyőzve a kö-zönséget arról, hogy ők is tudnak valamit. Zene-szó mellett katonás rendben vonultak ki. Elöl a tüzoltók jöttek diszruhában, utánok az iskolák tor-nász növendékei, vörös ingben. A helyszínen fe-hértáblás póznájukat leszurták s 12 oszlopban áll-lottak fel. Ezután kezdődtek a gyakorlatok, a sze-kéren való tornázás, erőműveletek nyújtókon és korlátokon, rudgrás és futás. — A jutalmakat, melyek szalagos zöld koszorúból állottak, B. Edels-heim-Gyulayné osztotta ki. Többen kitüntették ma-gokat, köztük Porszelt Lajos, ki az athletikai klub versenyén a „bajnoki“ címet nyerte el. Érdekes képet nyújtott a középtanodai növendékek futás-versenye, melyen a pályázók tökéletesen kiállottak.

Jegyzéke a nagyvilág kir. törvényeseknél 1875. május 31., június 1. s következő napján eladandó tan-tenyítő ügyeknek: Eladó No. 9 a 11: Május 31. 3002. Ro-senberg Fulop és t. társ. hivatalos határolással visszazet, oroszakoskodás és veszélyes tenyeges, 3028. Vámos Sándor és t. társ. tolvajság, 3100. Daubner György bírói zantors által elkövetett sikkasztás, 3103. Benz György súlyos testi sertes, június 1. 3104. Ómbok Károly és t. társ. súlyos és könnyű testi sertes, 3105. Benkó János és t. társ. hamis eskü, 1229. Edlich Adam és Schitt Adam emberelés, június 2. 3106. Für Mihály és t. társ. súlyos testi sertes, 3108. Gulyás János tolvajság, 3113. Miness Matyas és t. társ. tolvajság és orgazdaság, június 3. 3094. Hjn Arvai János, id. Arvai Ja-nos, Tomonyicska Istvan, Szabó Imre és t. társ. tolvajság.

Irodalom és művészet.

A Békésmegyei okszerű méhés-egylet 1875-ik évi évkönyve. Merkl Alajos és Brózik Károly egy-l. titkárok szerkesztése mellett megjelent díszes kiállításban. Tartalmát képezik az egylet rövid történelmének előbeszátása mellett részint az egy-let évi működéséről szóló hivatalos közlemények, u. m. jegyzőkönyvek, alapszabályok, elnöki je-lentések, részint pedig azon értekezések, melye-ket egyes buzgó tagok — többnyire néptanítók — tartottak. Örömlünkre szolgál e helyen kijelen-teni, miszerint az egylet működése kellemesen le-pett meg bennünket, ami főképpen az elnök Gön-dős Benadok apát és lelkész urnak, részint pedig a korán elhunyt első titkárnak: néhai Merkl Ala-jos érdeme. Ez idő szerint van az életre való egy-letnek 38 alapító, 48 működő és 54 pártoló tagja. Az alapítók egyszer mindenkorra 12 frtot, a mű-ködők évenként 2 frtot, a pártolók pedig éven-kint 1 frtot fizetnek. Legtöbb tag Gyulán, Csabán és Kigyóson van; azonban merjük hinni, hogy megyénk egy községe fog elmaradni egy ily egylet pártolásától, melyben a „kellemes és hasz-nos“ párosítva vagyon.

A magyar t. akademia nagy gyűlése a mult héten tartott meg, néhány új tagot is vá-lasztottak, de nem igen válogatva.

Izso Miklós magyar szobrászról ismét szo-moru hírek keringenek, t. i. hogy betegsége oly aggasztó mérvet vett, miszerint életéhez kevés a remény.

Thalia Békésen. Mult vasárnap kezdé meg színelőadásait Békésen Csaby Imre szép tehetségű férfi tagokból álló színtársulatával, kik közt az igaz-gató maga minden tekintetben első rendű. Az elő-adott darab „Falusiak“ volt.

Körösi (Halmi festész) értelmes és correct szavalása által tint ki.

Körösi a szeles és üres fejú gavallért szin-tén igen ügyesen személyesítette. — Közönség kö-zép számu. — Ma vasárnap „Görgei Arthúr“ című történeti dráma adatik. Legközelebb színré kerü-lendő darabok: „Mirabeau ifjusága“ s először a békési színpadon Körösi Márton „Egy ember, ki a másvilágról vissza jön“ vagy „A pokol útjai“ című 3 felvonásos tragicomediája, — ez utóbbit annál inkább ajánljuk a n. é. közönség becesz fi-gyelmébe, mivel a fiatal szerző első drámai műve s mivel ez Békésen kerül színré először.

A „Divat-Nefelejts“ 12. száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Tavasz dalok, vers, Heine utáni. A házasság rontó; beszély, Tóth Józseftől. A Corneille fogadó ikrei; About beszé-lye. Tárca: Olvasó asztal; Tóth Józseftől. Ün-nep után; Bulgyovszky Gyulától. Országvilág. Mi-ujság. Irodalom és zene. Divatkép magyarzata. Egyletek és intézetek. Sakktalány. Bizománytár. A borítékon. Ház- és tűzhely. Hírek a nagy vi-lágból és vidékről. Vegyesek. Melléklet. I. Egy-iv divatnézés 74 ábrával. II. Színezett divatkép.

A Divat-Nefelejts megjelen minden vasár-nap, válogatott szépirodalmi részzel és dus mel-

léklettel. Előfizetéseket elfogad a vidéken minden postahivatal, Budapestén a kiadóhivatal, Sebestyén-tér 1. Félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt. April ele-jétől még kaphatók teljes számú példányok.

Gazdaszat ipar és kereskedelem.

Oroszáza, május 24. 1875. Határunkban az őzi vetések jelenlegi állapota nem nyújt oly kedvező eredményre kilátást, mint ezt a tavasz nyiltával remélhettük. A beállott enyhe időjárás alatt eső hiányában a buzavetés nem bokrosodha-tott, sőt több helyütt kiritkult, s igen elgyomosod-tott. A fejlődés jelenlegi fokán még azonban egy jó esőzés a buza-vetésekre nagyrészen csodaszerű hatást gyakorolhatna. A tavaszi vetések még ál-talában jól állanak, s hiánytalanok. A kukorica ellen sincs panasz. — A répa-ültetések hiányosak, a here-vetések is, a szárazság miatt ritkulni kez-denek. Gyümölcs termésre kilátásunk már jelen évben sem lehet; a kert-ipar ezen ágának a szí-poly rovar rendkívül sok kárt okozott. A szőlők gazdag terméssel biztatnak; egyébként majd a jövő erre felelni fog.

Szerkesztői üzentek.

Szarvas. (n-d) Barmikor igen szívesen látom. A megemlékezést jó szívvél vettem — de megjelenhetem le-hetetlen volt. Majalesi tudósítása elkésett — már volt egy másik.

Budapest. Ch. M. és V. S. Gymásután három hasonló levél érkezett hozzánk: s mivel csak egyet lehet egyszerre közölni, közöljük az elsőt s a másodikból egy töredéket a vegyes hírek közt. Különbön szívesen vesznék közérdekű közleményeket.

HIRDETÉSEK.

OLCSÓ GÉP!

Özv. REINER SIMONNÉ asszonynál B.-Csabán egy jó karban levő, 8 ló-erejű gőzgép, eséplővel együtt, 1600 frtért kapható!

(72) 3-3

Árlejtési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik miszerint f. évi június hó 6-ik napján d. e. 9 órákor Nagy-Pil község hazánál — az ottani jegyző laknak újból felépítésére árlejtés fog tartatni. A kiküldési ár 2458 frt 12 krban állapított meg. Az árlejtési szándékozók 10% banom pénzt kötele-sek az árlejtés megkezdése előtt letenni. Az árlejtési feltételek megtekinthetők N.-Pil község jegyzői irodában.

N.-Pil, 1875. május 22.
Serb Gerasim, (75) 1-3
Gurbedan Floren, biro.

Csorsvai 210 hold földem épületek és kerttel együtt e folyó év szt. Mihály napjától 3 évre bérbé kiadó, vagy örök áron is eladó.

(74) 1-1

PAIN ANTAL, ügyvéd.

HIRDETÉSEK.

„Fekete sashoz“ címzett vendégfogadómban B.-Gyulan, a legolesobb áron szoba kapható; egy szoba ára 60 kr, a t. utazóknak ajánlom figyelmükbe. Ezenkívül jó izü ételeket és italokat pontosan kiszolgálók.

(73) 3-3

Molnár János, fogadó.

A tisztelt hölgyvilágnak tudomásul!!

Nemcsak Budapesten és Bécsben!!!

de a mi disz, norimbergi és rövidarú raktárunkban, s hölgydivatüzletünkben is ajánlunk nagy választékban a legujabb és legfinomabb selyem bársony, atlasz és sima ripsz szalagokat:

közép szélességben 2 rőf 27 kr.
egész szélességben 1 rőf 27 kr.

Ugyszintén ajánljuk nagy választékunkat

napernyőkben, melyeket tetemesen leszállított árakban teljesen végeledünk. — Teljes tisztelettel

Silberstein testvérek.

BÉRBEADANDÓ!!

A főutcán a városházával szemben; a Czégényi-féle házban egy téres bolt: mellékszobával azonnali elfoglalás mellett haszonbérbe adó. — Közelebbi értesítés nyerhető

Silberstein testvéreknél B.-GYULÁN.

(70) 3-3

B.-Gyulan, 1875. Nyomatott a kiadó tulajdonos Dobay János könyvnyomdájában.

GUBICZLÁSZLÓ

gazdasági gépgyárában Budapestén, Lipót-utca 41. szám,

szóró- és szelelő-rosták

jutányos áron kaphatók, ugyszinté kintüntetésben részesült, jó hírnevben álló

Gubicz-ekék, fa- és vasrámas porhanyítók

(extirpator) kapáló és halmozó ekék készletben találhatók. Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

FRANCZIA

MŰ-, SZÉP- és SELYEM-FESTŐSÉG.
Nyomatás és vegyészli mosás.

A tisztelettelalólrít Franciaia és Némethonból, hol a mű-, szép- és selyem-festésben magát tö-kélesíté, hazájába visszakérülven, alazattal jelenti a t. közönségnek, miszerint Gyulan atya id. KOHL-MANN FERENCZ-féle házban üzletet nyitott meg.

Ezen erintett üzletben festés vegett felvetetnek mindennemű férfi- és női öltönyök, és pedig akár bársony- akár selyem-, gyapjú-, akár pedig vegyes szövetekből álló czikkok legyenek azok. To-vábbá festetnek sápratrítottak butor-szövetek, damaszt-szőnyegek, asztalterítők, színehagyott Plüseek bármilyen tetészerinti színekre. Ezenkívül gyaszí ruhák 24 óra alatt teljesen megfestetnek.

Chemiai azaz vegyészeti úton pedig tisztítanak s mosnak mindennemű női- s férfi öltönyök felfejtett s föjtetlen állapotban, nemkülönben butor-szövetek, damaszt- és himzett szőnyegek, asztalterítők, salok, kendők, szoba és pamlag-szőnyegek a legelőreteresebb módon.

A fentebb erintett czikkok kivül megfestetnek női disztollak, s különösen Crepon-ken-dők, napernyők, fehér casimir-, alpaca- s barge-öltönyök s szövetek is.

Végül megjegyeztetik, miszerint a fent körülirt üzletben a színezés és nyomatáshoz szüksé-gelt legkedvetőbb mintakból rendkívül nagy választék leszen. — Mely tisztelettel

(76) 1-3
Kohlmann József, szép- és selyemfestő.